

yönlerden incelenmesi. VI. Milletlerarası Türk Halk Kongresi Bildirileri, Ankara.

3. Aksan Doğan (2000). Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim. Ankara: TDK Yayınları.
4. Ögel B. (1971). *Türk mitolojisi*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
5. Sakaoğlu, Saim. (2001). Türk Ad bilimi I. Ankara: TDK Yayınları.

KAZAKİSTAN'DA YAŞAYAN TÜRK ÇOCUKLARINA TÜRK EDEBİYATI ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR" (GALAXY INTERNATIONAL SCHOOL ÖRNEĞİ)

Ömer Çam

Süleyman Demirel Üniversitesi
Filoloji ve Eğitim Bilimleri Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı 3.sınıf öğrencisi
Danışman: MA. Berikbolova Perizat

Ana dili, bir insanın kimliğini belirleyen en temel unsurlardandır. Yabancı bir ülkede ana dilin önemi daha çok artmaktadır, zira dilin gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılması yurt dışında daha da büyük bir sorumluluktur. Diğer yandan yapılan birçok bilimsel araştırma, ana dilin akademik başarıya katkısının önemli ölçüde yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ana dilin kültürel kimliğin yeni kuşaklara iletilmesinde önemli bir araç olduğu da bir gerçektir (Yıldız, 2012).

Kazakistandaki vatandaşlarımızın çocukları açısından düşündüğümüzde, ana dilinin önemi daha da artmaktadır. Göçmen aileye mensup olan çocuk, bir taraftan kendi ailesi içerisinde yerli toplumunkinden tamamen farklı bir dili öğrenerek farklı değer ve normları edinerek ayrı bir sosyalleşme süreci yaşarken, diğer taraftan içinde yaşadığı toplumun okullarında, yerli arkadaşlık gruplarında, işyerlerinde, yüz yüze, yakından ve uzaktan ilişki içerisine girdiği sosyal çevrede ise, o toplumun dilini öğrenir, inanç, değer ve normlarına göre ayrı bir sosyalleşme süreci yaşar.

Günümüzde yurt dışında yaşayan Türk ailelerin çocukları kültürlerini, kimliklerini sürdürebilmek için kendilerini öz kültürlerine bağlayan anadilleriyle birlikte içinde yaşadıkları toplumun dilini de iyi öğrenmek zorundadır. Bunun için sistemli ve programlı bir ana dili öğretimi ortamı sağlanmalıdır. Aksi takdirde ana dili yeterliklerine sahip olamayan bireylerin duygu ve düşüncelerini ikinci bir dile doğru bir şekilde aktarabilmesi mümkün değildir. Bu

bağlamda yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının Türkçeyi konuşabilmeleri, kendilerini ifade edebilmeleri, öğretimle ilgili etkinliklere katılabilmeleri ve soydaşlarıyla etkileşimlerini sürdürebilmeleri için ana dili yeterliklerini kazanarak etkili bir biçimde kullanabilmeleri gereklidir. (2)

Kazakistan'ın Almatı şehrinde bulunan Galaxy International Okulunda bir araştırma yaptık. Araştırmamızın asıl amacı orda okuyan Türk öğrencilere Türk edebiyatı dersi okutulurken karşılaşılan sorunlardır. Bu bağlamda orda çalışan Türk dili ve edebiyatı hocalarına bir anket uygulaması yaptık. Bu ankette verilen sorular aşağıdaki gibidir:

1. Yurt dışındaki Türk öğrencilerin Edebiyat derslerinde karşılaştığı zorluklar ve öğretmenlerin bu gibi durumlarda uyguladığı yöntemler nelerdir?
2. Ders kitapları Türkiye'deki ders kitaplarıyla aynı mı?
3. Öğrenciler haftada kaç saat Edebiyat dersi görüyor ve bu gördükleri ders sayısı yeterli mi?
4. Müfredat olarak Türkiye'yle aynı mı ?
5. Öğrencilerin günlük hayatında yabancı dil kullanmalarının Edebiyat derslerine etkisi nedir.?
6. Öğrenciler kaynak kitap bulma konusunda ne tür zorluklar çekiyorlar ve öğretmenlerin bu konuda öğrencilere ne tür yardımı oluyor?
7. Anne veya babanın (daha çok annenin) başka milletten (Kazak yada Rus) olması çocuğun Türkçesini ve Edebiyat dersini ne şekilde etkiliyor?
8. Okulda Dil,Edebiyat ve Türkçe haftası yapılıyor mu ve Türk Klasikleri okutuluyor mu ?
9. Okulda toplam öğrenci sayısı kaç?
10. Edebiyat dersleri kaçınıcı sınıftan itibaren okutuluyor?

Okulda Türk Dili ve Edebiyatı dersine giren beş öğrentmene uygulamış olduğumuz bu ankete göre karşılaşılan zorluklardan birisi öğrencilerin edebiyat terimlerine çok uzak olması, öğrenci bir uyak, tevriye, söz sanatları gibi osmanlıca ve farsça ifadelere çok uzak olduklarını, edebiyata olan ilgilerinin azaldığını ve edebiyat alanında bir ilerleme kat edemediklerini dile getirmişler. Okul genellikle yabancı dil eğitimi üzerine olduğu için öğrencilerin edebiyat derslerine çok önem vermediklerini , bulundukları ortam ve ülke türk edebiyatını iyi şekilde öğrenmelerine engel olduğunu, iyi bir edebiyat eğitimi almak isteyenlerin de üniversiteyi Türkiye'de okumalarının daha faydalı olacağı kanaatinde olduklarını ileri sürdüler. Genellikle

kaynak kitap bulma konusunda zorluk çektiklerini, okulun kütüphanesinin yeterli olmadığını, bu sıkıntıları Türkiye’den kitap sipariş verilerek önlenmeye çalışıldığını ifade ettiler.

Öğrenciler sadece Türk kültürüyle yetişmedikleri ve bulundukları ülkede farklı kültürlerden etkilendikleri için edebiyat derslerini gereksiz bulduklarını ve eksik şekilde öğrendiklerini, daha önce edebiyatla ilgili sağlam bir alt yapıları olmadığı için derslerde zorluk çektiklerini ve edebiyatı anlayamadıklarını, öğretmenlerinse edebiyat derslerinde öğrencilerin anlayacağı şekilde yani edebiyatın yüzeysel yüzünü anlattıklarını belirttiler. Anketin ikinci sorusunda öğretmenlere şu soruyu yönelttik ders kitapları Türkiye’dekiyle aynı mı verilen cevap genel olarak ders kitaplarının Türkiye’den geldiğini ve aynı olduğunu, ek olarak Zambak ve Gök kuşağı kitaplarının da ağırlıklı olarak kullanıldığını söylediler.

Türkiye’de lise seviyesine uygulanan Türk dili ve edebiyatı müfredatı Kazakistan’daki Türk okullarında da uygulandığını söyleyebiliriz. Bazı okullarda Türkiye’den mezun olmuş ve Türkiye’de uzun süre çalışmış olan bazı hocaların şuan Kazakistanda çalışmaları ve Türkiye’de edindikleri bilgileri ve branş alanındaki bilgi ve birikimlerinin aynısını burda da uyguladıklarını söyleyebiliriz, bunun yanında kitapları ve konuları Türkiye ile aynı olduğunu öğrendik mufredat olarak Türkiye ile aynı olduğunu ve hiçbir fark olmadığını öğrendik.

Anketin üçüncü sorusunda ise öğrencilerin haftada kaç saat ders gördüklerini ve bu ders sayısının yeterli olup olmadığını sorduk, öğrenciler haftada iki saat edebiyat dersi gördüğünü öğrendik ve bu gördükleri iki saat ders sayısının öğrencilerin edebiyatı öğrenmeleri için yetersiz olduğunu, öğrencilerin edebiyatı daha iyi anlayabilmeleri ve öğretmenlerin edebiyatı daha iyi şekilde ve derinlemesine anlatabilmesi için ders sayısının en az dört saat olması gerektiğini dile getirdiler. Bu ders sayısının dörde çıkarılması öğrencilerin edebiyatı daha iyi bir şekilde öğrenebilmelerine ve öğretmenlerin de konu yetiştirme sorunu yaşamadan öğrencilerin dersi daha iyi şekilde öğrenmesini sağlayabilir. Lise seviyesindeki öğrenciler haftada iki saat Türk dili ve edebiyatı dersi görüyorlar, haftada verilen iki saatlik dersin yeterli olmadığını öğrendik, haftada en az 3 veya 4 saat olması gerekir. Edebiyatın güzelliklerinin ve inceliklerinin iyi bir şekilde anlatılabilmesi için derslerin en az 3 veya 4 saat olması ordaki şiirleri, şiirdeki edebi sanatları , kafiyeyi, şiirdeki temayı bunları daha güzel ve zevkli verebilmek için ders saatinin en az 3 veya 4 saat olması gerekir. Haftada iki saat edebiyat dersinin olması yeterli olmuyor, konuların fazla olması ve uzun olması konularda yeterince detaya girilemiyor, konuları yetiştirebilmek için yüzeysel olarak geçiliyor. Haftada derslerin en az 3 veya 4 saat olması öğrenciler için daha faydalı olacağını söyleyebiliriz. Anlatılacak olan konular hem derinlemesine hemde öğrencilerin anlayabileceği şekilde anlatılabilmesi için derslerin 3 veya 4 olması daha faydalı olacaktır.

Anketin dördüncü sorusunda ise müfredatın Türkiye’dekiyle aynı olup olmadığını sorduk ve öğretmenlerin geneli genellikle aynı olduğunu söylediler ve okullarında işledikleri müfredat

Türkiye'ninkiyle aynı, öğretmenlerin çoğu Türkiye'den mezun oldukları için genellikle Türkiye'deki müfredatı uygulamaya çalışıyorlar.

Anketin beşinci sorusunda ise öğrencilerin birden çok dil bilmesi edebiyat dersini öğrenmelerine engel olup olmadığını sorduk, öğretmenlerin geneli öğrencilerin çoğunun Türk olması münasebetiyle edebiyat dersini etkilediğini söyleyemeyeceklerini ifade ettilerse de öğrencilerin çoğunun edebiyatın ne olduğunu bilseler de, bazı kelime ve konulara yabancı oldukları için dersleri çok iyi anlayamadıklarını söylediler. Diğer bir sorun ise yaşadıkları ülke Türkiye'den uzak olduğu için edebiyata ilgi duymak istemediklerini, ilginin artması için öğrencinin uzun zaman Türkiye'de kalması faydalı olacağını belirttiler. Öğrencilerin yabancı dil bilmeleri okulda her hangi bir sorun yaratmamaktadır, sebebi ise öğrencilerin çoğunun Türk olması,edebiyat dersleri öğrencilere iyi bir şekilde verildiği takdirde edebiyattan lezzet alacaklarını, diğer dillerin ise edebiyatı öğrenmelerine engel olmayacağı kanaatinde olduklarını belirttiler. Genellikle öğrencilerin çoğu Türklerden oluştuğu için çok sıkıntı olmadığını, sadece bazı edebi terimlerin onlara yabancı geldiğini ve bu konuda sıkıntı yaşadıklarını ve çokça Türk klasiklerini okumaları gerektiğini söylediler

Anketin altıncı sorusunda ise öğrencilerin dersle alakalı kaynak kitap sıkıntısı çekip çekmediklerini sorduk bu sorudada iki öğretmen öğrencilere verilen kaynak kitapların onlar için yeterli olduğunu söyledi,diğer üç öğretmen ise öğrencilere verilen ders kitaplarının onlar için yeterli olduğunu ama öğrenciler ekstıra bir araştırma veya konuyla ilgili soru bankası çözmek isterse okulda bulunan kütüphanenin yetersiz olduğunu ve bu sorundan dolayı öğrencilerin tek kaynak olarak araştırma yaptıkları yer internet ortamı olduğunu söylediler. Ders kitapları Türkiye'den gelmekte ve hem öğrenciler hem de öğretmenler için yeterlidir. Öğrenciler yabancı bir ülkede okudukları için Türk edebiyatı derslerinde kaynak bulmaları çok zor oluyor, Türkiye'den sipariş yoluyla bu zorluklar aşılmaya çalışılsa da yeterli olmadığını ve genellikle öğrencilerin kaynak olarak araştırma yaptıkları yer internet alemi olduğunu ve öğretmenlerin ise ek olarak öğrencilere faydalı olabilecek testleri fotokopi yoluyla öğrencilere vermeye çalıştıklarını ifade ettiler

Anketin yedinci sorusunda ise anne veya babanın başka milletten olması öğrenciyi ne şekilde etkilediğini sorduk. Öğretmenlerin geneli aynı cevabı verdiler. Bu konuda annenin çocuk üzerinde daha çok etkili olması bu yüzden de çocuğun ilk önce annenin bulunduğu ortamı ve annenin gelenek ve göreneklerini öğreniyor olması göz önünde bulundurulmalıdır. Örnek olarak Kazakistan'da yaşayan birTürk vatandaşının bir Kazakla evlenmesi bu evlilikten sonra çocuğun önce annenin bulunduğu ortamı daha sonra annenin gelenek ve göreneklerini öğrenmesi daha sonra babanın bulunduğu ortamı ve geleneğini öğrenmesi bu tür öğrencilerin türkçeyi bildikleri için sadece edebiyatın yüzeysel yüzünü öğrenebilmeleri ,bu tür öğrencilerin edebiyatı iyi bilebilmeleri için Türkiye'de okumaları ve o dersleri devam etmeleri gerekir. Anne veya baba farklı milletten olduğu zaman çocuk mecburen iki dil ve iki kültürü öğrenmek zorunda kalıyor,eğer çocuk Türkiye'den ayrı bir ülkede yaşıyorsa önce o ülkenin kültürünü öğrendiği için

Türkçe veya edebiyat derslerine sıcak bakmıyor ve edebiyatı da çok iyi bilmediği için ilgi alanına girmiyor. Bu konu çocuğu genellikle dil ve kültür yönünden etkilemektedir. Daha çok dil konusunda etkiliyor, çocuğun konuşması ve telafuzu diğer öğrencilere göre daha zayıf oluyor. Tabi bunun tam tersi de olabiliyor nadir de olsa. Evde Türkçe dışında kullanılan dil, Türkçeyi anlamayı zorlaştırıyor, deyim veya atasözleri konusunda çok zorlanıyorlar, özellikle anne yabancı ise dilin inceliklerini anlamada zorluk çekiyorlar.

Anketin sekizinci sorusunda ise eğitim verilen okulda türkçe haftası veya elstra dersler oluyor mu diye sorduk öğretmenlerin hepsi aynı cevabı verdi,türkçe haftası ve ekstra dersler yapılıyor yapılan bu derslerde öğrencilerin anlamadığı konular tekrarlanıyor. Her fırsatta öğrencilere türk klasikleri okutuluyor.

Anketin dokuzuncu sorusunda ise okulda toplam öğrenci sayısı kaç diye sorduk ve toplam 519 öğrenci olduğunu öğrendik.

Son anket sorumuz ise öğrencilerin kaçınıcı sınıftan itibaren edebiyat dersleri gördüğünü sorduk ve öğrencilerin edebiyat dersini 9. sınıftan itibaren gördüklerini öğrendik.

Yaptığımız anketin sonucuna göre “Galaxy İnternational” okulunda okuyan öğrencilerin ve öğretmenlerin Türk Edebiyatının öğretiminde karşılaştıkları başlıca sorunlar şunlardır:

1. Öğrencilerin edebi terimlere uzak olmaları;
2. Yabancı dil üzerine eğitim görmeleri;
3. Kaynak kitap yetersizliği;
4. Kütüphanenin yetersizliği;
5. Sağlam alt yapının olmaması;
6. Konunun yüzeysel olarak anlatılması;
7. Ders saatinin az olması;
8. Konularda detaya girilememesi;
9. Soru bankalarının yetersizliği;
10. Birden fazla dil kullanılması;
11. Velilerden birinin yabancı olması;
12. Deyim ve atasözlerini kavrayamama;
13. Dilin inceliklerini anlayamama.

Öğretmenlere yaptığımız anketten bu sonuca vardık ve bu sorunların çözülmesine hem öğretmenlerle hem kendi çalışmalarımızla aşağıdaki çözüm yollarını sunmak istiyoruz.

- 1- Türk dili ve edebiyatını daha iyi öğrenmek isteyenler üniversiteyi Türkiye’de okumalı.
- 2- Lisedeki ders saaati dörde çıkarılmalı.
- 3- Türk klasikleri bol bol okutulmalı.
- 4- Edebiyat dersleri renklendirilmeli.

- 5- Edebiyatı sevdirmeye adına günümüzde yaşayan yazar veya şairlerle imza günleri yapılabilir.
- 6- Edebiyat geceleri etkinlikleri yapılabilir.
- 7- Kütüphaneye kitap takviyesi yapılmalı.
- 8- Yaz tatillerinde Türkiye’de edebiyat kampları yapılabilir.

Bu makalede “Galaxi International School” okulunda okuyan Türk öğrencilerin Türk edebiyatını okurken karşılaştıkları sorunlar ele alınarak çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Edebiyat dersi başlı başına zor bir derstir ama yurt dışındaki öğrenciler için bu tamamen ayrı bir zorluk teşkil ettiğini tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA:

1. Yıldız Cemal. Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi. Ankara, 2012.
2. Belet Boyacı D, Genç Ersoy Berrin, Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına sözcük öğretimi sürecine ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/15 Fall, Ankara, 2015.
3. Çetin İsmail. Dil ve Edebiyat Öğretim Yöntemleri. Ankara, 2015.
4. Bekar Beytullah. Almanya’da Türkler ve Türkçe, Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/9 Summer 2013, p. 771-787, An

THEORITICAL ASPECTS OF UNEMPLOYMENT INSURANCE

Amina Gassanova, SuleymanDemirel University, MSc 1st year¹

Assel Izenkova, SuleymanDemirel University, PHD²

Abstract

This article deals with the theoretical aspects of unemployment insurance. In addition, examines the following models: search, static and dynamic with the aim of determination of the methodology for providing optimal unemployment insurance taking into account Moral-Hazard adverse selection. Two hypotheses were derived.

Keywords: Unemployment insurance, Moral-Hazard effect, Search model, Static model, Dynamic Model

¹ amina.sdu@mail.ru

² assel.izenkova@sdu.edu.kz